

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Територіальна організація влади в Україні»

обов'язкова професійна

за освітньо-професійною програмою вищої освіти

«Публічне управління та адміністрування», «Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»

підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Рекомендовано кафедрою публічного адміністрування у сфері цивільного захисту на: 2023-2024 навчальний рік
Протокол від «28» серпня 2023 року
№ 2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Територіальна організація влади в Україні»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Територіальна організація влади в Україні» сприяють розвитку професійного мислення в здобувачів вищої освіти, їх застосовують для зайняття посад державної служби в державних органах, керівників публічного управління в державних органах та їх заступників, керівників самоврядувальних організацій, керівників підприємств, установ та організацій та їх заступників.

Проаналізовано чинне законодавство України на предмет правового закріплення положень, пов'язаних з територіальною організацією публічної влади. Важливе значення при обґрунтуванні територіальної організації влади має територіальна ознака та організаційна складова – сукупність публічно-владних інституцій, створених з урахуванням територіального принципу. Зроблено висновки, що положення Конституції, які закріплюють територіальну організацію влади, є недосконалими і потребують перегляду. Запропоновано варіанти щодо вдосконалення конституційно-правового регулювання територіальної організації влади.

«Територіальна організація влади в Україні» є однією з дисциплін, що належить до тих, які створюють основну базу знань, необхідну для ефективної підготовки фахівців в галузі державного управління та місцевого самоврядування, державної служби, регіонального розвитку.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Лопатченко Інна Миколаївна, викладач кафедри публічного адміністрування у сфері цивільного захисту, кандидат наук з державного управління.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, м. Харків, Україна, 61024 Робочий номер телефону: (057) 704-14-31.
E-mail	kpacz@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	Механізми державного управління, сучасна кадрова політика в державному управлінні, інноваційні технології в публічному управлінні та адмініструванні, професійна етика, етика державного службовця.
Професійні здібності*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 10.00 до 11.00 на кафедрі ПУАЦЗ. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у слухачів системи сучасних знань щодо територіальної організації влади в Україні, вироблення навичок застосування основних методів управління територією, механізму взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4,5	4,5
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	135	135
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	28	10
- практичні заняття (годин)	32	2
- семінарські заняття (годин)		
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- інші види занять (годин)		
- самостійна робота (годин)	76	123
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)		
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: вступ до державного управління, теорія та історія публічного управління та адміністрування, організаційно-правові засади публічного управління та адміністрування, публічне управління та адміністрування в економічній сфері.

Постреквізити: основи публічної політики, публічне управління та адміністрування у сфері екологічної безпеки, державна політика в Україні, інформаційна політика в Україні.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Публічне управління та адміністрування», «Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»,

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	РН01.
Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.	РН04.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.	СКО4.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

<p>Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ</p> <p>1.1. Територіальна організація влади в Україні: загальна характеристика</p> <p>1.2. Теоретичні основи територіального управління</p> <p>1.3. Специфіка організації влади на різних територіях</p> <p>1.4. Функції та повноваження органів територіального управління</p>
<p>Тема 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ</p>

2.1. Місцеві державні адміністрації 2.2. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади 2.3. Державна регіональна політика
Тема 3. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ 3.1. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування 3.2. Компетенції та повноваження органів місцевого самоврядування в Україні 3.3. Ресурсне забезпечення місцевого самоврядування
Тема 4. РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ 4.1. Складові розвитку територій 4.2. Методики оцінювання розвиненості територій 4.3. Розвиненість регіонів України 4.4. Державна регіональна політика 4.5. Забезпечення збалансованого розвитку територій

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
1 семестр (15 тижнів)		
1-4	Тема 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ 1.1. Територіальна організація влади в Україні: загальна характеристика 1.2. Теоретичні основи територіального управління 1.3. Специфіка організації влади на різних територіях 1.4. Функції та повноваження органів територіального управління	Лек. – 8 год. Сем. – 8 год. СР – 18 год.
5-8	Тема 2. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ 2.1. Місцеві державні адміністрації 2.2. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади 2.3. Державна регіональна політика	Лек. – 8 год. Сем. – 8 год. СР – 18 год.
9-12	Тема 3. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ 3.1. Конституційно-правові засади місцевого	Лек. – 8 год. Сем. – 8 год. СР – 18 год.

	самоврядування 3.2. Компетенції та повноваження органів місцевого самоврядування в Україні 3.3. Ресурсне забезпечення місцевого самоврядування	
13-15	Тема 4. РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ 4.1. Складові розвитку територій 4.2. Методики оцінювання розвиненості територій 4.3. Розвиненість регіонів України 4.4. Державна регіональна політика 4.5. Забезпечення збалансованого розвитку територій	Лек. – 4 год. Сем. – 8 год. СР – 21 год.
Всього		135 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Суспільно-географічне макрорайонування в Україні.
2. Загальнонаукові орієнтири територіальної організації влади.
3. Теоретичні основи адміністративно-територіального устрою країни.
4. Концепції реалізації адміністративно-територіальної реформи: переваги та недоліки.
5. Структурно-функціональний аналіз територіальної організації влади України.
6. Узагальнення світового досвіду до територіальної організації влади.
7. Державна політика й місцеве самоврядування.
8. Концепції місцевого самоврядування: порівняльний аналіз.
9. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: стан і перспективи.
10. Інститут делегування повноважень у системі територіальної організації влади.
11. Розмежування функцій й взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
12. Історичні основи місцевого самоврядування.
13. Місцеве самоврядування в Україні: сучасні проблеми.
14. Ресурсне забезпечення місцевого самоврядування.
15. Державний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування.

16. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування: реалізація в українському законодавстві.
17. Формування виконавчих органів місцевого самоврядування: проблеми та шляхи їх вирішення.
18. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування.
19. Лобіювання інтересів місцевого самоврядування.
20. Проблеми становлення методології управління територіями.
21. Методи управління територіальним розвитком.
22. Державна політика щодо стимулювання розвитку регіонів.
23. Державна регіональна політика: сучасні пріоритети.
24. Державне регулювання розвитку депресивних територій.
25. Державне регулювання розвитку міст.
26. Державне регулювання розвитку сільських територій.
27. Державне регулювання нівелювання диспропорцій розвитку територій.
28. Регіональний розвиток в умовах глобалізації.
29. Транскордонне співробітництво в контексті євроінтеграції України.
30. Регіональні та міжрегіональні кластери в територіальному розвитку.
31. Агентства регіонального розвитку як елементи публічно-громадського партнерства в управлінні територіями.
32. Управління якістю у місцевих органах влади: досвід і перспективи.
33. Покращення якості управлінських послуг: методи та інструменти.
34. Актуальні проблеми реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.
35. Роль прогнозування в територіальному управлінні.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи

навчання (лекція, пояснення, бесіда, дискусія); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); практичні методи навчання (практична робота);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

3 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

2 бали – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1 бал – здобувач поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 бали – здобувач не знає відповіді на поставлені питання;

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох практичних завдань-задач. Розв'язання повинно містити: формулювання нульової та альтернативної гіпотези, обґрунтування вибору статистичного критерію, розрахунок емпіричного значення критерію, порівняння емпіричного значення критерію з критичними, визначення вірогідності вірності нульової гіпотези, прийняття нульової або альтернативної гіпотези і її обґрунтування, змістовний висновок на питання задачі.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 12 балів):

12 балів – всі питання повністю розкрито, вирішені всі поставлені задачі з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-11 балів – всі питання розкрито, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-7 балів – питання розкриті частково, не вирішені всі поставлені завдання;

1-4 бали – тема не розкрита повністю, розглянуті лише окремі питання;

0 балів – відповідь відсутня.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену.

Кожен варіант екзаменаційної роботи складається з двох теоретичних питань. Теоретичне питання оцінюється за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 40 балів):

31-40 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

21-30 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

11-16 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

10-15 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-14 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань. Не розкрив

жодного завдання.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	8	0	0
	Практичні заняття	0	0	0
	Семінари *	8	2	16
	Модульна контрольна робота*	1	4	4
Разом за модуль № 1				20
Модуль № 2	Лекції	8	0	0
	Практичні заняття	0	0	0
	Семінари *	8	2	16
	Модульна контрольна робота*	1	4	20
Разом за модуль № 2				20
Модуль № 3	Лекції	8	0	0
	Практичні заняття	0	0	0
	Семінари *	8	2	16
	Модульна контрольна робота*	1	4	4
Разом за модуль №3				20
Модуль № 4	Лекції	6	0	0
	Практичні заняття	0	0	0
	Семінари *	8	2	16
	Модульна контрольна робота*	1	4	4
Разом за модуль № 4				20
Разом за поточний контроль				80
II. Індивідуальна самостійна робота				10
III. Письмовий екзамен				10
Разом за всі види навчальної роботи				100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену

1. Територія: сутність, види, необхідність управління.
2. . Функції територій.

3. Адміністративно-територіальний устрій України.
4. Влада: сутність, характеристики, ознаки.
5. Гілки державної влади в Україні.
6. Закони та принципи управління територіями.
7. Функції управління територіями.
8. Адміністративні та нормативно-правові методи управління територіями.
9. Економічні та організаційні методи управління територіями.
10. Соціальні норми та соціально-психологічні методи управління територіями.
11. Суб'єкти та об'єкти управління територіями.
12. Моделі та форми взаємовідносин у системі територіального управління.
13. Особливості державного втручання в розвиток територій.
14. Особливості військово-цивільних адміністрацій.
15. Власні повноваження військово-цивільних адміністрацій.
16. Делеговані повноваження військово-цивільних адміністрацій.
17. Функції місцевих державних адміністрацій.
18. Повноваження районних державних адміністрацій у різних сферах життя.
19. Повноваження голів районних державних адміністрацій та їх заступників.
20. Процедура призначення на посади керівництва райдержадміністрації.
21. Структурні підрозділи обласних державних адміністрацій.
22. Структурні підрозділи районних державних адміністрацій.
23. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади.
24. Повноваження керівників територіальних органів ЦОВВ.
25. Місцеве самоврядування: сутність та складові.
26. Територіальна громада та її представники.
27. Місцеве самоврядування: функції та моделі.
28. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад.
29. Сільський, селищний, міський голова.
30. Староста як посадова особа місцевого самоврядування.
31. Порядок формування органів місцевого самоврядування.
32. Обласні та районні ради.
33. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад.
34. Повноваження сільських, селищних, міських рад у різних сферах життя.
35. Ресурсне забезпечення органів місцевого самоврядування.

36. Об'єкти права державної та комунальної власності.
37. Повноваження сільських, селищних, міських голів.
38. Дохідна частина місцевого бюджету.
39. Витратна частина місцевого бюджету.
40. Розвиток територій: сутність, складові, сценарії.
41. Чинники розвитку територій.
42. . Ознаки стійкого розвитку територій.
43. Диспропорції розвитку територій: причини, вияви, наслідки.
44. Методики оцінювання розвиненості територій.
45. Типи територій за рівнем їхньої розвиненості.
46. Проблеми розвитку територій в Україні.
47. . Мета, цілі та завдання державної регіональної політики.
48. Концепція децентралізації влади.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 55 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Берданова О. Стратегічне планування місцевого розвитку: практичне посіб. / О. Берданова, В. Вакуленко; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К. : ТОВ "Софія-А". – 2012. – 88 с.

2. Домбровська С.М. Інституціональна державна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах ризиків: монографія / С.М. Домбровська, А.Л. Помаза-Пономаренко, Р.Т. Лукиша. – Х.: НУЦЗУ, 2018. – 216 с.

3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування. Теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз : підручник / Н. В. Камінська. – К. : КНТ, 2010. – 232 с.

4. Куц Ю. О. Територіальна організація влади в Україні / Ю. О. Куц, В. В. Мамонова. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2013. – 212 с.
5. Лазор О. Д. Територіальна організація влади в Україні : навч. посіб. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор, А. О. Чемерис – К. : Дакор, 2007. – 576 с.
6. Мамонова В. В. Методологія управління територіальним розвитком : монографія / В. В. Мамонова. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – 196 с.
7. Основи місцевого самоврядування : наук.-практ. посіб. / [кол. авт.] ; за заг. ред. В. М. Олуйка. – Хмельницький : ЦППК, 2008. – 730 с.
8. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток / за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. – Д. : Монолит, 2010. – 400 с.
9. Регіонально-адміністративний менеджмент : навч. посіб. / [кол. авт.] ; за заг. ред. В. В. Мамонової. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2010. – 188 с.

Допоміжна література

10. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні / В. О. Антоненко, В. В. Кравченко, О. В. Батанов та ін. – К. : Атіка, 2007. – 864 с.
11. Балашов А. М. Формування механізмів державного управління сталим розвитком регіонів України : автореф. дис. ... д. держ. упр. : спец. 25.00.02 "Механізми державного управління " / А. М. Балашов. – Запоріжжя, 2010. – 45 с.
12. Безверхнюк Т. М. Ресурсне забезпечення регіонального управління : теоретико-методологічні засади : монографія / Т. М. Безверхнюк. – Одеса : Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2009. – 318 с.
13. Гукалюк А. Ф. Інвестиційна привабливість як чинник підвищення конкурентоспроможності території / А. Ф. Гукалюк, І. М. Іванович // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6. – С. 167–173.
14. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
15. Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади / За заг. ред. доктора наук з державного управління, професора, Заслуженого юриста України В. М. Олуйко – К. : Ваїте, 2017. – 432 с.
16. Королюк Ю. Г. Механізми управління розвитком регіональних систем : монографія / Ю. Г. Королюк. – К. : Терно-граф, 2011. – 344 с.
17. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / О. Б. Коротич. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.

18. Кузнецов А. О. Інноваційні технології в державному регулюванні соціально-економічного розвитку регіону : автореф. дис. ... к.держ.упр. : спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / А. О. Кузнецов. – Х., 2006. – 22 с.

19. Куйбіда В.С. Організаційно-правові аспекти місцевого самоврядування в Україні [Текст] : [навч. посіб.] / Куйбіда В. С. ; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Вища шк. політ. лідера. – К. : [Ун-т «Україна»], 2011. – 158 с.

20. Мальцев В. С. Порівняльна оцінка інвестиційного розвитку регіонів України з використання досвіду Євросоюзу / В. С. Мальцев, Г. І. Кореняко // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 51–59.

21. Мамонова В. В. Управління місцевим бюджетом і фінансами : навч. посіб. / В. В. Мамонова. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2012. – 224 с.

22. Мельниченко О. А. Перспективні напрями розвитку міст в Україні: державно-управлінський вимір / О. А. Мельниченко, А. С. Шевченко // Механізми державного регулювання економічних відносин в умовах глобалізації : монографія / [кол. авт.] ; за заг. ред. М. А. Латиніна. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2011. – С. 159–167.

23. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник / О. А. Мельниченко. – Х. : Оберіг, 2013. – 300 с.

24. Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: Колективна монографія / Кол. авт.; за заг. ред. Р. М. Плюща. – К.: РІДНА МОВА, 2016. – 744 с.

25. Ольшанський О. В. Управління місцевим господарством: механізм удосконалення : монографія / О. В. Ольшанський. – Х. : Константа, 2008. – 158 с.

26. Притула Я. В. Структурні реформи і регіональна конвергенція в Україні / Я. В. Притула, Н. В. Кузенко // Регіональна економіка. – 2013. – № 1. – С. 7–16.

27. Територіальне управління: проблеми, рішення, перспективи : монографія / [кол. авт.] ; за заг. ред. В. В. Корженка. – Х. : Вид-во ХРІДУ НАДУ "Магістр", 2004. – 216 с.

28. Управління сучасним містом : підручник / за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : Вид-во НАДУ, 2008. – 632 с.

29. Центри надання адміністративних послуг: створення та організація діяльності: Практичний посібник / [Бригілевич І.І., Ванько С.І., Загайний В.А., Коліушко І.Б., Курінний О.В., Стоян В.О., Тимошук В.П., Шиманке Д.] / за заг. ред. В.П. Тимошука. – К.: СПД Москаленко О.М., 2010. – 440 с.

30. Якісні управлінські послуги – головна умова підвищення довіри населення до органів влади / Ю. О. Куц, С. В. Краснопорова. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2006. – 192 с.

Інформаційні ресурси

31. Закон України «Про державну службу» № 889-VIII від 10.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
32. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
33. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Х. : Олант, 2002. – 48 с.
34. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
35. Про асоціації органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]: Закон України від 16 квітня 2009 р. № 1275-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
36. Про військово-цивільні адміністрації [Електронний ресурс]: Закон України від 27 січня 2015 р. № 1855. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53705.
37. Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо особливостей державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб від 25 грудня 2015 року № 925-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/925-19> – Назва з екрану.
38. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19> – Назва з екрану.
39. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 6 вересня 2005 р. № 2806-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
40. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України [Електронний ресурс]: Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1207-VII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
41. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
42. Про затвердження Програми запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 614. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
43. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
44. Про місцеві державні адміністрації [Електронний ресурс]: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

